

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5
zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně
5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
80 kr. čtvrtletně zl. 1.40
Jednotlivá čísla prodá-
vají se po 12 kr.
ednotlivé přílohy hud.
po 50 kr.,
Za inseráty se platí mimo
kolek pouze 2 kr. za řá-
dek drobného písma.

DALIBOR.

Časopis

Jen frankované listy
přijímají se.
Rukopisy redakci zaslané
nevracejí se.

Předplatné přijímá admi-
nistrace v č. 147-I.
(Karlova ulice.)

Dopisy týkající se redakce
budtež zasílány franko
p. dru Ludevítovi Pro-
cházkovi do č. 9
v Ječné ulici.

věnovaný zájním světské i církevní hudby a zpěvácích spolků českoslov., zároveň pak
organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každý pátek.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

1.	ledna	1860	nar. V. E. Horák, sklad. č. -- ve Mšeně.
"	"	1858	I. prov. Moniuszkovy „Halky“ -- ve Varšavě.
"	"	1860	† Ludv. Ricci, vl. sklad. op. -- v Praze (v bláznici).
"	"	1870	J. A. Lefebure-Weiy, sklad. a varh. -- v Paříži.
2.	"	1843	I. prov. Wagnerovy opery „Der fliegende Holländer“ -- v Drá-
žďanech.
"	"	1847	nar. dr. fil. Otokar Hostinský, spis. hud. -- v Martinovsi.
3.	"	1710	nar. Giov. Battista Pergolese -- slov. sklad. vl. -- v Jesi.
"	"	1806	nar. Jindřiška Sonntagova, slov. zpěv. -- v Koblenzi.
"	"	1866	† Meric Hauptmann, sklad. a theor. hud. -- v Lipsku.
"	"	1820	† P. Bohaň Jan V. Dlačač, zaslouž. spisov. hud.
"	"	1868	I. provoz. Bendlovy opery „Leila“ -- v Praze.
5.	"	1862	I. prov. Smetanových symf. skladeb „Richard III.“ a „Valdštn“
-- v Praze.
"	"	1865	I. provoz. Smetanovy zpěvohry „Braniboři v Čechách“ --
v Praze.
6.	"	1838	nar. Max Bruch, sklad. něm. -- v Kolíně n. R.
7.	"	1810	† Jos. Lipavský, pian. a sklad. -- ve Vídni.
"	"	1812	nar. Zikm. Thalberg, pian. a sklad. -- v Ženevě.
8.	"	1713	† Arcangelo Corelli, nejslovut. houslista svého věku --
v Římě.
"	"	1830	nar. Hanuš z Bülovu, pian. a sklad. -- v Dráždanech.
"	"	1869	I. provoz. Nápravníkovy ruské opery „Nižgorodci“ v Petro-
hradě.

O vývinu písně národní a jejím významu.

Píseň národní jest podobna polní květině, jež náhle tu za libého rána stojí v něžné lahodě a prostotě své před okem naším v rozkvětu, aniž by kdo o ní povědět uměl, či ruka ji zasadila, kdo ji vypěstoval?

„Národní píseň jest skvostnou perlou hudebního genia národů“, volá jiný, „ona jest nevyvažitelným pokladem po otcích zděděným a nevyčerpatelným zdrojem mohutného ducha národního atd.“ — takových a podobných výrokův řine se množství velké nejen z úst nadšených laikův a diletantův, nýbrž i často z úst mnohých umělcův a dokonalých znalcův i horlivých sběratelův písní národních. Odkud pojednou to nadšené zbožňování polních těch chudobek, jichž sobě dříve oko umělce jenom jako z vzácné milosti všímalo?

Doba naše oblekla píseň národní v skvostný šat moderní harmonisace a uvedla ji z jízby venkovské

v nádherný salon, ba ještě více: doba naše nutí prosté to kvítko polní, aby vstoupilo na půdu hudby dramatické a zde aby sloužilo co základní kámen nádherné budově moderního dramatu hudebního. Skvělá to věru kariéra, však nikoliv nápadná: neboť již děcko ssálo milé ty tony z úst matčiných a záhy vtisklo je v pamět i srdce své, jinoch pěl je s myslí nadšenou v kruhu milených přátel, tak že srostly ony písně s nejblaženějšími momenty života našeho v jedno. Jimi oživí se povždy nejdražší apomínky; proto i šedý kmet lne k nim láskou nezměněnou — písně ty jsou mu pokladem nad vše milým, jehož cena zdá se mu býti nezměrnou. Zda-li se však již proto hodí lyrický živel prostinké písně národní za základní kámen k hudbě dramatické, toť ovšem otázkou povážlivou!

U nás zvláště v době poslednější mnohá tuhá debata jest svedena o důležitosti a významu písně národní pro vývin speciálně „české“ hudby; mnohé jest tu pověděno slovo závažné, mnohý tu návrh praktický jest učiněn, celkem však zůstala posud celá ta otázka, „jakým způsobem a pokud by se použití dalo národní písně co staviva ku operě české“ otázkou otevřenou, o níž musí býti tak dlouho pojednáváno, až rozluštěna bude dokonale. Jest to otázka, jak říkáme, palčivá, choulostivá a proto nesmí nám býti divno, proč se mnozí důkladnějšimu o ní promluvení tak rádi vyhýbají, odbývajíce vše jen pohodlnou frází: „dělání hudby na základě písní národních“. Poměr písně národní k moderní hudbě umělecké především musí býti každému jasným, abychom si pevně toho vědomi byli, k jakému cíli vše naše snažení spěje; a kdo to myslí s uměním domácím poctivě a upřímně, zajisté se lekati nebude všech možných konsekvencí, jež nám vyplynou z bádání o věci té.

Především zdá se nám to býti poněkud jednostranným stanoviskem, pakliže někdo hledati chce veškerou spásu hudby české jedině v národní písní naší. Kdož nám za to ručí, že melodie ty národní

skladají se z čistě českých elementův? Jako jinde, tak i v oboru tomto panuje neustálý boj mezi tím, co povstává a tím, co hyne; melodie jednotlivé přecházejí s úžasnou rychlostí od jednoho národa k druhému, co novinky jsou všude s náručí otevřenou přijaty a po nějakou dobu jsou v oblibě; jakmile však přijde něco nového, zaujme to mysl všech a vytlačí starší melodie, jež pak poznenáhlu klesnouti musely v zapomenutí. Nebylo tu nikoho v starých dobách, kdo by je zaznamenával co odkaz milý potomstvu; sběratelé národních písní českých*) vynořili se až v době naší, zaznamenali tudíž písně, jež národ zpívá v tomto století. Jakých tu bouří přehnal se však přes českou zem od dob Zábojových, jaké tu nesčíslné množství rozličných elementův vlivem svým působilo na hudební vkus Čechův! Vždyť nejsme ohrazení žádnou čínskou zdí proti sousedům svým a že naše nynější národní písně nepovstaly všechny na luzích českých, že mnohé z nich valně na sobě nesou stopy cizoty, dá se doklady notovými dokázati.

Především jedná se o to, abychom se dozvěděli, kdy a jak vyvinula se píseň národní; myslím totiž národní píseň všech Slovanův. Pro snadnější přehled chci stopovati nejprve vývin národní písně u Slovanův západních, zejména Čechův; načež obrátím se ku Slovanům východním, zejména Velkorusům. Z dějepisné té přehlídky doufám, že nám pak otázka národní písně bude srozumitelnější, tu doufám, že s větší jistotou budeme moci o tom rozhodnouti, pokud as hodí se píseň národní co stavivo pro domácí drama hudební.

Všecka umění bežou svůj počátek z náboženství: stavitelství, skulptura, malířství, básnictví i hudba. V zasvěcených bohům hájích i prostorách chrámových byly zvuky posvátných písní povždy prostředníkem mezi člověkem a božstvím. Národ veškerý bral na siav-

*) Německé národní písně byly v tom ohledu šťastnějšími: K nejstarším sbírkám těchto písní náleží ona, jež přidána jest k hudebnímu kompendiu učebnímu od H. de Zeelandia (v první polovici 15 st.), o čemž přesvědčiti se možno v pražské bibliotece universitní.

nostech těch podílu, naslouchal zpěvu kněží, pěl s sebou a tak zajisté záhy jisté pevné melodie zaznívaly v celém národě v dobách pohanských. Jakou asi formou se honosily melodie ty, nelze ovšem povědět, nezachovalof se nám z oněch dob praničeho. Všechna mínění oněch, jež zabývali se bádáním o vývinu hudby u rozličných národův, shodují se v tom, že především slovanští kmenové a mezi nimi jmenovitě Čechové, Bulhaři a Rusové ode dávna obzvláštní náklonnost a schopnost jevíli a dosud jeví ku umění hudebnímu, ano že znamenitý u nich smysl se jeví nejen pro melodii, nýbrž i pro harmonické kombinace.

Naopak o Němcích se dějiny v ohledu tomto velmi nepříznivě zmiňují. „Surovost jich neustálou žízni vyprahlého hrdla“, praví životopisec papeže Řehoře Velkého o Němcích, „vydává zvuky ze sebe, hrčící jako vůz břemenem obtížený, jenž po kostrbaté jede cestě.“ Že u starých Slovanův a zejména u Čechův zpěv velmi byl pěstován a že jich improvisatorové, kteří vždy zpěv svůj na varitu (lyře) provázeli, velké požívali vážnosti, to dosvědčí nám staré kroniky nejen domácích, nýbrž i cizích spisovatelův.

Dle zprávy, již nám Theofylakt o slovanských poslancích k Avarům sděluje, byl zpěv, hudba a taneč nejmilejším zaměstnáním pohanských Slovanův, odkudž pochází též stále epitheton latinských spisovatelův středověkých: „Slavus saltans“ (srovnej Šafářikovy Starožitnosti).

Že hudba na slušném stupni dokonalosti jmenovitě u starých Čechův stála, to jasně vysvítá z rukopisu Královédvorského i Zelenohorského. Na varitu, mnohostrunném, národním to nástroji staročeském, pěvci hrdinných zpěvů (podobni řeckým rhapsodům) mistrovsky si počínali a mnozí z nich co autodidakti dosáhli na nástroji tom znamenitého stupně virtuosity, a proto nebude se to zdáti nelogickým, pakliže — ačkoli to pozitivně tvrditi nelze — předc vyřknou aspoň domnění to, že starým Slovanům i bytosť harmonická v hudbě právě tak cizým zjevem nebyla. Ostatně jest to pouhá domněnka, která má pro nás tím méně váhy, poněvadž naše nynější národní

F E U I L L E T O N .

Ze zašlých dnů.

(Vzpomínky ze života Bedřicha Chopina).

Za listopadového rána roku 1825 bylo ve Vilanově v zámku hraběnky Potocké neobyčejně živo; co chvíli chodil sluha ve sváteční livreji ke vratům a pohlížel pátravým zrakem do dálky po silnici od Varšavy vedoucí; čas od času odhrnuly se záclony oken na silnici jdoucích a hraběnka, krásná, mladá dáma, pohlížela směrem k Varšavě, — čekali hosta, dle příprav a očekávání milého, vzácného hosta.

„Konečně!“ zvolal netrpělivý sluha, vida z dále letěti saně a slyše veselé zvuky rolniček, „konečně mohu do tepla!“ a již běžel, aby paní hraběnce přinesl blahou zvěst, že jeho Jasnost kníže Radziwill přijíždí a sotva dořekl poslední slova, již vjížděly skvostné saně do dvora.

Kníže Antonín Radziwill, pobyv několik dní ve Varšavě, slíbil návštěvu hraběnce a tato uspořádala na počest vzácného svého hosta zábavu ve Vilanově, sezvavši šlechtu okolní; nedlouho po knížeti Radziwillovi přijela kněžna Czetwertynská se svým synem, hochem as 15 letým a spolužákem jeho téhož

stáří a brzy i jiní hosté, vesměs přátelé hraběnky a ctitelé spanilomyslného Radziwilla.

V rozkošném rozmaru a při živé rozmluvě končila se večere; hraběnka Potocká, významně pohlédnouc na krásnou plet a mladé pány, ptá se kněžny Czetwertynské: „Kde pak vězí náš Bedřich, v pokoji syna svého ho není?“

„Jak pak můžeš si jen pomysliť, má drahá že by Chopin myslil na večeri v hradě, v kterém zemřel Sobieski? Sotva vyskočil ze saní, již běžel na taras hradní a od té doby již ho nebylo k spatření!“

„Váš schovanec, milostivá kněžno, šel tedy mou drahou,“ řekl Radziwill, „i já před chvílí snil jsem, procházejí se po tarase, o velkém bohatýru našem i kmitl se okolo mne hezký hošík, toť snad hrdina, který si dobyl lásky našich dám? kdo jest, prosím, ten šťastný?“

„Genius hudby, hoch 15-letý, spolužák syna mého Boryse, ku kterému se připoutal s celou duší,“ odvětila kněžna. „Srdce jeho bije pro vlast a přátele. Podívám se“

Náhly výkřik knížete přerušil slova její. „Račte odpustit, kněžno, právě jsem spozoroval, že jsem ztratil drahý klenot, pohřešuju medalion s podobiznou svého dítěte, jež jsem na

české písně ani od pohanských těch pěvcův ani od výtečných těch mistrův na varitu se odvoditi nedají. Spíše myslím, že dlužno hledati jich původ v starokřesťanských zpěvích a hymnách.

V prvních stoletích křesťanských bralo umění hudební při službách božích podílu jen z příčin zevnějších a nikoliv že by to vlastní podstata křesťanství vyžadovala. Živel křesťanský musel se duchu národnímu přispůsobiti dle okamžité potřeby, podle toho, v kterém národě se chtěl rozšířiti a upevniti. Tak zajisté vzat jest z počátku ohled na řeckou, římskou i hebrejskou hudbu a sice nejen proto, aby lid, jenž zvyklý byl na staré ty melodie, spíše přilnul k novému učení, nýbrž i hlavně proto, poněvadž tu jiných písní po ruce nebylo. Později ovšem, když biskup nemusel ohled bráti na potřeby národní, nýbrž církev sama dle církevních potřeb podíl hudby při službách božích určovala, povznesl se zpěv ku zvláštnímu umění církevnímu. Hlavní základ k tomu položil papež Řehoř Velký († 604) tím, že sebrati dal nejlepší z dosaváde užívaných melodií a zavedl po celém tehda křesťanstvu zpěv chorální, jenž opíral se o zvláštní pevně ustanovené toniny církevní. Choral gregoriánský stal se tak posvátným v hudbě církevní jako bible.

Že chorál gregoriánský proto znamenitého měl vlivu na dosavadní hudbu českou při zavedení křesťanství v Čechách, to leží na bíledni. Před tím však i řecký živel zajisté zanechal tu značných po sobě stop; neboť Cyrill a Metoděj, apoštolové slovanští, zajisté učili pohanské Moravany a Čechy nábožným zpěvům církve řecké, tekst slovanský jim podloživše. Při službách božích kněz i lid shromážděný pěl vždy jazykem slovanským, čímž se stalo, že nápěvy ty přešly takřka v krev věřících a hojnou podávaly látku k novým melodickým tvarům. Až později, když papežové proti mši, zpívané v řeči slovanské, horliti počali a z Německa sem kněží jsou povoláni, počaly služby boží dle římského ritu v řeči latinské a tu — jak se samo sebou rozumí, zaveden v chrámy české chorál gregoriánský. Po dřívějších národních melo-

diích pohanských Čechův v té době žádné památky nezůstalo. (Pokrač.)

Z ciziny a Rakouska.

** *Mistr Brahms*, přijav pozvání svých ctitelův a přátel lipských, odebeře se počátkem ledna t. r. do Lipska, aby provedl tu v „Gewandhausu“ některé ze svých skladeb.

** V *Drážďanech* má býti počátkem nového roku Šumanova „Genovefa“ provedena. Jak se praví, dlužno děkovati za podnět ku provedení mistrovského díla toho především dvornímu kapelníku Šuchovi, jenž v krátké tu době horlivou snahou svou umožnil provedení Berliozovy „Symfonie fantastické“ a Lisztovy „sv. Alžběty“.

** *Marečkova* americká operní saisona vzala smutný konec: Lucca a Ilma Murska nechtěly více vystoupiti, an jim Mareček zmenšení gáže následkem špatných obchodu proponoval. Celá společnost se rozešla. Ani sok Marečkův v New-Yorku Strakoš nebyl dosud v ohledu finančním příliš šťastným: dělá sice v poslední době s Verdiovou „Aidou“ ohromný hluk, zdali mu však hluk ten tolik vynese, aby krýti mohl ohromná vydání, ukáže blízká budoucnost.

** *Hudební výkřik bolesti z onoho světa* totiž z Ameriky jest vskutku s to, aby vzbudil všeobecnou soustrast u nás. Hudební New-Yorské listy totiž píší: „Smutné poměry finanční, v nichž vezíme již po několik týdnů, dotkly se zvláště poměrův uměleckých na nejvyš nepříjemně; v republice, kde na subvenci ze strany státu ovšem počítati nelze, kde vše z prostředků občanův bezprostředně musí utvořeno býti, nemůže se umění zdárně rozvíjeti, pakliže obchod nekvete, pakliže obchodník zápasí s neustálými starostmi a obecenstvo jest odkázáno na spoření. Stav tento zvláště těžce nesou podnikatelé operní, řiditelé divadelní a koncertní ústavy. Koncertní sál jest v nynější saisoně pustý a prázdný; kdežto jindy se umělci a virtuosové o to drali, aby veřejné produkce uspořádati mohli, spočívá v této zimě na koncertním našem nebičku temný mrak, jenž výhlídku

šňůrce měl zavěšený; a dnes jsou její jmeniny, mé Elišky, dnes je sv. Alžběty!“

Okamžitě hledáno po všech místech, kníže znepokojen a bledý vzdálil se do svých pokojů, sloužící vraceli se s rozpačitou tváří, marně hledali, podobizna jakoby se byla propadla. Bylo po zábavě. Hosté sestupovali se a tajně si šeptali; obava neštěstí jako vání chladného větru pronikla ke všem. Jak se tu bavit a neurazit knížete? Nešťastná náhoda! kolik mladých srdcí nepokojně bilo vzpomněním na tanec, kolik milostných plánů zničeno, ukrutná příhoda!

V tom náhle otevrou se dveře a hezký hoch as 15-letý vstoupí do salonu; stihlou postavu jeho kryl jednoduchý oděv, jenom útlé tvářičky zdobil růměnec, velké výrazné oči zářily plamenem.

„Na tarase Sobieského našel jsem tento medalion,“ řekl k hraběnce. „jen račte pohledět, toť obraz anděla!“ Stiskl péro a z pod zlatého víčka objevila se hlavinka půvabného děvčátka.

„Jaké to štěstí!“ To podobizna Elišky Radziwillowny! Jdi, Bedřichu, dones ten klenot knížeti!“ zvolala radostně hraběnka.

Hoch se zarazil, zbledl, ještě jednou se podíval na obraz anděla a vložil jej pak v ruce kněžny právě příšlé: „Já nechci díků, račte, prosím, sama knížeti odevzdati klenot jeho.“

Hosté, dozvěděvše se o šťastném nálezu, obklopili nálezce a v triumfu vedli jej k pianu; nešťastná překážka byla odstraněna a volno bylo zase oddati se zábavě. Mužů hlasy, planoucí oči dám prosily, Chopin hrál. Hlučné mazury, majestátné polonezy, teskné valčíky rodily se v hlavě jeho, snivým zrakem hleděl hoch na tanečníky!

„Toť jiskry se sypou z prstů jeho!“ „Béda, až plameny srdce jeho uchvátí, pak nikdo neuhasí toho požáru.“ Tak se mluvilo.

V takovýchto zábavách zrodily se ony tance Chopinovy, tehdy povstávaly perly hudební vesměs velebené, jež uchvacovaly každého. Co tu také milostných tužeb vykvetlo a uvadlo v duši umělcově podobně jak ty nejkrásnější zjevy života: jaro a láska.

Téhož večera dlel bez ustání při pianě kníže Radziwill, oči maje upjaté na prsty hrajícího hochy, v němž seznal nevšední talent; s netajenou radostí patřila kněžna Czetwertynská v zradostněnou tvář schovance svého, když s knížetem rozmlouval — teprv druhý den dozvěděla se obsah rozmluvy, dozvěděla se, jak se kníže odměnil šťastnému nálezci drahocenného klenotu: na útraty jeho měl se mladý hudebník vzdělá-

na utěšenější budoucnost povážlivě zastírá“. Konečně aspoň že se v něčem dovedeme Amerikánům vyrovnat! I u nás v letošní saisoně se koncertní pořadatelé oblékají v smutek. —

** *Z Milána.* „Società del Quartetto“ vypsalala ceny na zdařilé skladby z oboru smyčcového kvartetu. Jsou ustanoveny dvě ceny: první 400, druhá 200 lírů. Rukopisy musejí býti dodány do 30. dubna 1874.

** *V Budapešti* bude vystaven křišťálový palác, jehož použito bude v saisoně k představením divadelním a koncertním.

** *Ve Vídni* počne vycházeti — jak se oznamuje — od nového roku nový týdeník pode jménem „Deutsche Musikzeitung“ redakcí p. C. M. Ziehrera.

** *Holstejnova* výtečná opera „Haideschacht“ byla před několika dny též v Mannheimu provedena a těšila se vřelému přijetí se strany obecnstva. Kapelník E. Frank výtečně dirigoval.

** *Ve Vídni* uspořádal nedávno hudební ředitel Ed. Strauss zvláštní večerní koncert.

** *Z Frankobrodu.* V šestém koncertě vystoupila naše krajanka sl. Žofie Růžičková, oblíbený člen tamějšího divadla, rozhodným úspěchem. Zpívala arii z Mozartovy opery „Únos ze Serailu“ pak písně od Tauberta, Šuberta a Goltermana.

** *Z Vídne.* (Pův. dopis.) V dopisech svých z roků minulých líčil jsem častěji činnost zdejšího „spolku cecilianského“, jenž tentokráte ku jubilejní slavnosti císařově uspořádal zvláštní produkci hudby posvátné v pořadí historické v prostorách sv.-Michálského chrámu. Otevřena jest slavnostní ta produkce s „Passacagliu“ pro varhany (B-dur) od mistra Frescobaldiho (1568—1654), jenž žil téměř sto let před Šeb. Bachem. Událost tato vyzývá bezděky k porovnávání jednoho a téhož druhu komposice u obou mistrův, kteří časem i prostorou tak valně jsou od sebe vzdáleni. Toccata Frescobaldiho vyznamenává se, pakli že ji porovnáme s Bachovými výtvy tobo druhu, především valnou převahou jižního horkokrevného živlu a jasné barvitosti tonité; kdežto Bach hloubá vždy s elegicko-pathetickou opravdovostí a přísností v obvodu umění, Frescobaldiho múza není nikdy tak přísně opravdovou, nýbrž podkasaná skotačí volně a hově

vati na konservatoři Varšavské a svěřen býti vedení znamenitého Elsnera.

V den odjezdu vzácného hosta hrál Chopin v saloně kněžny Czertwytynské; přátelé nepozorováni ve vedlejším pokoji poslouchali, nikdy totiž Chopin ve společnosti nedal se uprosit aby hrál, leda do tance. J. Radziwill zasedl k pianu a hrál vynatky z „Fausta“, výtvy svého, jehož nejhlavnější rysy již tkvěly v umělecké duši jeho.

„Uvidíš Francii i Vlasy a pak odpočineš si u mne v Berlíně“, pravil kníže k snivému hochu, „doufám, až se vrátíš, uslyšíš již celé dílo. Ruku na to, že přijdeš!“ Drobná ručka hochu spočinula ve dlani muže.

„A uvidím také mladého andělka“? řekl hoch nasměle.

„Bezpochyby, — pak bude ona již větším andělem“ odpovéděl kníže s úsměvem.

„Dovolte mně ještě jednou se podívat na podobiznu“!

„Nu zde jest“! Radziwill vyňal medalion a hoch dlouho hleděl v andělskou tvář děvinky.

„My se s Elizou velmi milujeme“ řekl kníže dojat, „nemohli bychom ani žíti bez sebe! Necht' jí Bůh žehná“!

II.

Sedm let později hrál Bedřich Chopin v Berlíně v saloně kněžny Radziwilla, nebyl to již nasmělý hoch, ale rozvážný mládenec, vycházející nová hvězda na obzoru hudby. Tenkrát při zvucích jeho hudby nevířily páry tancujících v bouřném ma-

více homofonní, melodické než kontrapunktické formě. Skladba ta sehrána byla výtečně: škoda že varhany v chrámě tom byly v tak chatrném stavu: byl by věru jednou čas, aby se v našich chrámech zavedli dokonalé stroje s konstrukcí vynálezům naší doby přiměřenou. S mistra Frescobaldiho učiněn jest v druhém čísle skok zpáteční na Josquina de Prés (1440—1521) zpíváno jest totiž jeho čtyřhlasé moteto: „Tu solus facis mirabilia“. Zde hlavní vede slovo přísně diatonická plastika výrazu. Opravdovost nálady a citu oživuje vznešenou tu hymnu. Rozmanitost a bohatost nálady ovšem tu hledati nelze, neboť tento zvláštní tah stálé tuhosti a jednoty spočíval v duchu tehdejší epochy uměleckého tvoření. Mnohem přiměřenější duchu novější doby bylo překrásné čtyřhlasé moteto „O bone Jesu“ od Palestriny (1524—1594). Zde stál sbor Cecilianský na nejvyšším stupni úlohy své. Za to byl rozhodně slabým (myslim co do skrovného počtu obsazení jednotlivých hlasů) při provedení Volkmar Leisinga (1609—1637) dvoj-sborovém zpěvu adventním „macht hoch die thür“, jehožto akusticko-estetický účinek spočívá hlavně na přísném a ostrém provádění tak zvaných „efektů s ozvěnou“ (první sbor totiž intonuje forte, druhý sbor odpovídá na to piano či docela pianissimo). Na rozdíl tyto nebyl dosti zřejmě ohled brán, což jak jsem již podotkl, nikoliv dirigent J. Böhm, jehož obezřetnost v nastudování a provádění počobných skladeb jest příliš známa, nýbrž slabé obsazení sboru cecilianského zavini'o. Účinek skladby té ovšem musel býti rozhodně mdlým. Po té následovala solová arie s průvodem varhan, nadepsaná „Ježíš umírající“ od J. A. Rosettiho (1750—1792), jež vyznamenává se podobným dramatickým živlem, karekterisujícím kostelní skladby moderní. Nejhlubší bol duše nad utrpením spasitelovým rozervané jest nám tu v nejživějších líčen barvách, jichž ton; jsou jen mocny. Podobné emanace lidské duše, v jejížto hloubí obraz boha-člověka tak věrně se zrcadlí, vyžadují vřelost předrášky v nejvyšším stupni a neobyčejné se ponoření a vřítí v skladbu tu se strany pěvce; podobná díla nesmí býti tak chladně a ledově zpívána, jako tentokráte to učinila slč. Filoména Tomsova. V podobném genu jako dílo předcházející jest komponováno čtyřhlasé moteto „inter vestibulum et altare“ od Giacoma Antonia Pertiho (1656—1747), jež provedeno bylo s věrným výrazem a s opravdovým nadšením. Po sboru tomto následovala solová píseň s průvodem varhan „Getsemane“ nadepsaná od Šeb. Bacha, kterou s výtečným zdarem a vřelým smyslem pro hudbu antickou provedla slč. Ida Gassebnerova. Půvabnou protivu podává k této antické kráse čtyřhlasý sbor od Dim. Bortnianského (1752—1835) na mešní slova „Sanctus“ komponovaný. V skladbě duchaplného tohoto skladatele ruského

zuru — mlčení nejhlubší panovalo v salonu, — Chopin hrál „Marzenia Nocy“, velekrásné nocturno své.

Při pianě stála půvabná dívka, v bílém jednoduchém šatě, s hlavou nakloněnou, obraz nevinnosti. Růžovými, na polo otevřenými rtíčky zabrával snivý úsměv, v průsvitavé tváři lze bylo čísti blahé rozechvění, oči přicloužené dlouhými řasami sledovaly prsty mistra hrajícího poslední taktý nokturna v C-moll; Chopin vstáváje od pianu pohlednul v ty krásné oči, dvě slzy skanuly z pod dlouhých řas. Byla to Eliška Radziwillowna, bílá rozkvétající růže, jejíž obraz mladému umělci hluboko v srdci utkvěl, jejíž podobiznu co hoch nazval andělem.

Eliška Radziwillowna byla první z dám, která pocítila kouzla hudby Chopinovy i byla nejhorlivější velebitelkou jeho talentu. Chopin chodíval den co den do domu knížete, v hudbě trávil se často do pozdní noci, tam hrál vynatky z děl knížete, slyšel mistrovskou hru jeho na cello — provázel Elišku při zpěvu „Markéty“ z Radziwillova „Fausta“. —

Blaze plynuly dny, týdny. Nadešla chvíle — rozloučení se. Chopin jel do Francie: kněžna Eliška podávajíc mu při loučení bílou růži zašeptala: „Na shledanou“ — a neuplynula ani celá dvě leta a věnce bílých růží — kryly rakve otce i dcery. Kníže Radziwill tvůrce „Fausta“ zesnul o Velkonocích r. 1833 a za několik měsíců následovalo jej milované jeho dítě. —

Nemohli jeden bez druhého žíti! —
(Pokračování).

vane rozhodně duch skladeb novocírkevních, aniž by tyto tonu velebného postrádaly. jak to vidíme u Haydna a Mozarta. Následující „duchovní píseň“ Haendlova překvapuje poněkud naivně dětinným výrazem svým. Slč. Uetzova ačkoli jinak pěvkyně hudebně dokonale vzdělaná, nepřivedla piecu tu k úplné platnosti. Závěrek tohoto — jak vidno — na nejvyššího koncertu tvořila kantata pro solový sextet, sbor a varhany od Töpfra (1791—1870). Solový sextet byl výtečně proveden, hlavní chvála sluší především solovému tenoristovi p. M. Bauerovi velečinnému a inteligentnímu to kapelníkovi při zdejší kostele Františkánském. — Pí. Essipova, ruská pianistka, jež rázem získala si přízeň zdejšího obecenstva, dávala samostatný koncert při hojném návalu posluchačstva s programem mnohoslibným. Skladby výtečného jádra jako jest Šubertovo „B-dur Trio“ a Beethovenova C-dur sonata klavírní op. 53. oviny byly lahodným nokturnem (Cis-moll) od Chopina, genialní transskripci Guillparzer-Šubertova zastaveníčka od Liszta, jeho výtečnou „etudou“ a vzdušným „Scherzinem“ Šumanovým. Co závěrek skvělo se tu E-moll „andante“ a „Edur Scherzo“ od Mendelssohna a konečně proveden tu byl též valčík od Taussiga. Statečná pianistka provedla zajisté nesnadnou úlohu tuto s vytrvalostí a snahou ryze uměleckou, začez se jí nadšené pochvaly po každém čísle dostalo od animovaného obecenstva.

Dr. hr. Laurencin.

**** Ze Stuttgartu.** (Pův. dopis). Jako na jiných ústavech po většině máme i my ve zdejší divadle málo novinek operních a tu se ovšem největší pozornost věnuje sálu koncertnímu. Zde opět zaujímají první místo vždy koncerty abonentní divadla zdejšího. Pátý abon. koncert měl pro nás tím větší zajímavosti, an v něm hrál mladistvý náš krajan Ludvík Peer koncert od Moliquea pro čello a na programu se mimo to skvěla co ohnisko celé produkce symfonie „Columbus“, výtečná to práce našeho Aberta. Prvý z těchto zmíněných krajanů našich odměněn jest za dokonalou svou hru hlučnou pochvalou a vyvoláním rozjařeného obecenstva. Všeobecně chváli se jeho elegantní vedení smyčce a krásný, cituplný ton, jakož i zručnost technická, jež nižádných se neleká obtíží. Abych se šířeji o Abertově symfonii zmiňoval, nedovoluje mi úzký rámeček pouhého dopisu; ostatně jest práce ta i v širších kruzích dosti známa i hojně oceněna, tak že, kdybych chtěl šířeji psáti, opakovati bych musel pochvalné o ni výroky mužův v hudebním oboru na slovo vzatých. Podotknu jen, že i dnes se skladba Abertova velmi líbila; byloť provedení osobním řízením skladatelovým mistrné, zvláště co se týče věty první. Nejhluchnější pochvaly však došla v obecenstvu věta třetí a čtvrtá. — Dále mi sluší se zmíniti o p. Šochovi, jenž v koncertě zdejší „Harmonie“ Steinův koncert pro kontrabas a „Andante“ z koncertu Abertova s obvyklou zručností a elegancí zahrál, kterýmižto skvělými vlastnostmi prospěšně se vyznamenávali povždy žáci zvěčnělého našeho Hraběte; jakož i pan Václav Abert v témže koncertě poprvé do veřejnosti vstoupil koncertem na violu, za nějž hojného se mu vděku dostalo. — Pan Kratochvil stal se prozatímním učitelem piana na zdejší konservatoři a p. R. Winternic složil a tiskem vydal opět dvě písně, jež všeobecné pochvaly zasluhují, něžným jsouce provanuty duchem a veskrz přiměřené všem prospěšným stránkám orgánu lidského. — Dvorní koncerty shromáždují — jak se samo s sebou již rozumí — nejskvělejší obecenstvo a nejvýtečnější síly umělecké v prostorách koncertního sálu. Doposud byly

dva, v nichž nejvíce se líbila duetta od Brahmsa, přednešena slč. Šuplerovou a oblíbeným v těchto kruzích barytonem p. Hromadou, jehož solové přednášky s přízní neobmezenou jsou přijaty. V koncertě pianistky pí Berghofové účinkovali s nejlepším výsledkem pp. Wien a cellista Cabisius (též žák pražské konservatoře). Nejskvělejšího uznání však dostalo se mladistvému intelligentnímu pěvci p. Hromadovi, jenž přednesl jednu píseň od prof. Speidla a tři písně od Šumana s tak lichotným úspěchem, jakého se dostati může jen umělcům první třídy, již vroucnost duše, a bohaté nadání přirozené s dokonalou školou spojující působí tak s neodolatelnou mocí kouzelnou na celého člověka. Jisto jest, že hlavního vlivu měl na zvláštní onen způsob přednášky písní především zdejší mistr Stockhausen. Jako již dříve, tak i zde s mnohých stran mu raděno, by mistra toho následoval na dráze jeho koncertní. Přáli bychom z plna srdce krajanu svému, aby odhodlal se ku kroku tomu časem svým — ve sféře té kyne mu budoucnost skvělá!!!

Kronika zpěvákých spolků a hudebních jednot.

**** Z Příbrami.** (Pův. dop.) V zdejší životě koncertním vyskytlo se již mnoho potěšitelných zjevů a zejména právě minulý rok nebyl v ohledu tomto chudým. Bylo by na místě, abych Vám podal přehled všech těch pochoutek hudebních, kterých se nám našimi spolky pěveckými, učitelskou jednotou „Budeč“ a bujarým studentstvem našim letos dostalo; ponechávám si to však na dobu příští a chci Vás pro tentokrát zpravit pouze o zábavě, kterouž nám „Lumír“ dne 26. m. m. za laskavého spoluúčinkování „Dobromily“ milý večer připravil. Vhodně sestavený program i osvědčené síly spoluúčinkující slibovaly již s kraje zdar v celém provedení. První číslo programu byl mužský sbor od Vogla „Hlasy z domova“, kterýž „Lumír“ ku uspokojení obecenstva zapěl, ač lepší odstínování piana a forte nebylo by škodilo. Za to povedlo se provedení sborů našeho milého Křížkovského „Odpadlý od srdce“, a „Pastýři a poutníci“ v plném smyslu slova. Oba tyto sbory přednešeny byly s vzornou jistotou a neomylnou intonací, jakož i dobrým rytmsováním a dokonalým odstínováním. Zvláště líbil se nám sbor „Pastýři a poutníci“, kterýž dosud u nás byl novinkou. Solo převzal v posledním takorážka okamžiku profesor p. Venig, i provedl je s výsledkem velmi příznivým. Příjemný ano salonní hlas jeho dovršen byl dobře promyšleným přednesem. Jsme provděční té náhodě, kteráž nás s tak dobrou silou seznámila. Neméně zdařile provedeny sbory „Krumlovská“ od Bendla a „Na stráži“ od Kücken-a. Provedení těchto jako i předešlých čísel mile svědčilo o neunavné pilnosti členů „Lumíra“, jakož i o nevšední dovednosti ředitele p. Jelínka. Smíšené sbory „Kytičky“ od Ad. Průchy a „Žabí zpěv“ od Pauknera rozhodně se líbily. Bouřlivá pochvala byla toho důkazem, jaké oblíbenosti tyto sbory v obecenstvu sobě získaly, jakož i nemýlíme se, pakli velkou část potlesku přiřkneme svědomitému řediteli pěv. jednoty „Dobromily“ p. Čurdovi. Třetí číslo programu byla solová píseň

s průvodem piana „Pěvcova prosba“. Pan Čurda přednesl ji svým libozvučným barytonem výrazem tak vroucím, že každé slovo plynulo ze srdce a ku srdci. Potlesku nechtělo býti konce. Zábava téhož večera dovršena jest koncertním duetem od Alarda pro housle s průvodem piana. Pánové Anděl z Dobříše a ředitel „Lumíra“ p. Jelínek uvázavše se v tuto úlohu zavděčili se nám v míře nemalé. Přesná souhra svědčila jednak o výborné přípravě obou hráčů jednak o úplném ovládnutí nástroje i o jasném rozkladu díla samého. Pan Anděl vyniká rázností a vedení smyčce a jistotou u provedení, co zatím měkkost a čistota tonu páně Jelínkova dodávají elegantnímu přednesu jeho zvláštního půvabu. Návštěva byla slušná, jisté kruhy nápadně zastoupeny nebyly. Posluchačstvo každou přednášku odměňovalo potleskem. Doprovázení jednotlivých čísel na piano dalo se ředitelem kůru p. Jiřím Skočdopolem, kterýž v osvědčené laskavosti a ochotě úlohu tuto převzal.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* *Všeobecná sv. ceciliánská jednota pro církevní hudbu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, jejížto stanovy, jak jsme nedávno sdělili, předloženy byly k vyšším místům ku schválení, jest na základě §. 6. spolkového zákona co státu nebezpečná (!) zakázána.

* *K reformě hudby chrámové*. Všeobecný téměř panuje náhled, jakoby mešní responsoria, nedavno p. Jos. Foerstrem vydaná, byla určena pouze pro dobu adventní a postní. To jest však náhled zcela nepravý, nechť vychází od kohokoli. Budiž zde jen tolik řečeno, že versikule a responsoria jsou v nejužším spojení a že za tou příčinou užívati se mají responsoria církví ustanovená a v misálu předepsaná. Jelikož však versikule vždy a bez ohledu k menšímu či většímu svátku se zpívají způsobem gregoriánským, tož také sbor na kůru odpovídati má v zájmu jak liturgické tak i umělecké jednoty způsobem gregoriánským a protož prohlášeny býti musejí veškeré dosavadní způsoby a odrudy responsorií, pokud nejsou upraveny dle zpěvu gregoriánského, za necírkevní.

* *V chrámu Páně sv. Cyrilla a Methoděje v Karlíně* provozovány jsou během adventu statečným sborem tamějších ochotníků pod vůdcovstvím p. kooperatora Lehnery následující skladby: I. „chorální mše“ od Greitha s průvodem varhan, IV. mše od téhož. „Aeterna Christi munera“ od Palestriny — Missa „Octavioni“ od Orlanda di Lasso — „Gregoriánská mše adventní“ jednohlasně bez průvodu — „Missa brevis“ od Palestriny a vložky jednotlivé od Porty, Witta, Liszta a J. Foerstra — „Pangelinqua“ od Witta a Liszta a jednohlasné responsorie chorální. —

* *Sl. Sákova* vrátila se opět do svazku naší zpěvohry, uzavřevši opět s ředitelstvem našeho divadla novou smlouvu.

* *P. Čeněk Miko* opět vydal pro harmonium novinku, kteráž bude pěstitelům tohoto nástroje zajisté velmi vítanou. Upravil totiž osm zdařilých písní francouzského skladatele K. Gounoda způsobem velmi obrat-

ným, maje zároveň na mysli hráče i méně zručné, tak že dílo své učinil každému snadno přístupným. Vyšlo nákladem firmy J. Šindler v Praze.

* *Přehled činnosti opery české v nynější sezoně*. Známo, že před započatím nynější sezony divadelní vstoupily některé zcela nové síly do svazku opery české, jakož i každému pochopitelno bude, že hlavní muselo býti starostí ředitelstva, aby přede vším zpěvohry repertoární byly vypraveny. Že v případech takových, kde vícero úloh musí býti nově obsazeno, vyžaduje i každá známější zpěvohra příprav tak pečlivých, jako nějaká novinka, ví každý, kdo jen poněkud má znalosti v tomto oboru. Že vzdor tomu bylo možné, vypraviti dosud také již tři novinky, zasluhuje zajisté plného uznání. Z podrobného přehledu, jejž tuto podáváme, bude patrné, že se opera naše honositi může činností velmi čestnou a že všeliké denunciaci a lživá udání, z jisté strany systematicky pěstovaná, nemají nejmenší podstaty a váhy. Dne 20. září 1873 zahájena operní sezona nově studovanou zpěvohrou Šeborovou „Husitská nevěsta“, 22. září poprvé provozována byla novinka Gounodova dvouaktová zpěv. „Holubice“, 24. září provedena Gounodova nově studovaná zpěv. „Romeo a Julie“, v říjnu provedeny „Robert ďábel“, „Faust“, „Zedník a zámečník“, „Traviata“, „Vilém Tell“ (nově studován), mimo to opakovány „Husitská nevěsta“ a „Holubice“ — 24. října proveden v obsazení skoro zcela novém Mozartův „Don Juan“, (naštudován za 8 dní) dále „Němá z Portici“, „Javotte“, „Lucia“, 8. listop. provedeny nově studované „Veselé ženy Vindsorské“, 14. list. vypravena novinka Heroldova zpěv. „Soubor“ (za tři neděle), dále opakovány shora uvedené opery, 28. list. provozována „Prodaná nevěsta“, na to „Romeo a Julie“ s p. Marešem v úloze „Lorenza“, 7. pros. nově studovaná opera „Kryšpín a kmotra“, dne 13. pros. co třetí novinka kom. opera Massé-a „Galathea“ (vypravena za 3 neděle), mezi tím „Soubor“, „Vilém Tell“ atd. Pilné přípravy se dějí nyní k Šeborově zpěv. „Drahomíře“ i určeny k nejbližším beneficím sl. z Ehrenbergu, sl. Paršovy a sl. Sittovy „Figarova svatba“, „Hugenoti“ a Rozkošného „Svatojanské proudy“. Po těchto operách přikročeno bude k Smetanovu „Daliboru“, v němž jen některé úlohy nově obsazeny budou a k Fibichově nové zpěvohře „Bukovín“, čímž vyvrací se tendenční lživá zpráva, že byla novinka tato zase odložena.

* *Z Jindřichova Hradce*. (Pův. dop. A.) Dne 22. m. m. potěšení jsme opět byli koncertem zpěváckého spolku zdejšího. Vyznati se musíme, že již dlouho u nás nezdařila se produkce spolku toho v té míře, jako tenkrát; ba nevíme ani co bychom dříve chváliti měli: zdali výtečnou snahu a péči ředitele spolku p. Enengla, či důmyslné sestavení programu, či konečně zdařilé provedení jednotlivých čísel. Každé číslo důstojně se řadilo k druhému a celý program tvořil jednotný utěšený celek. Než k věci. Horákův lahodný sbor „Naše zpěvy“ zahájil koncert. K němu se družily „Písně v rákosí“, tři solové zpěvy od Lud. Procházky, krásné poetické to obrázky. Musím vkus solisty p. Píchy chváliti, volbu však naprosto schvalovati bych nemohl. Písně

jsou psány pro vysoký hlas (tenor neb soprán), pan solista jest však basista, musely tudíž písně býti o kvartu neb kvintu do hloubky transponovány, čímž ovšem co do účinku utrpěti musely. P. Pícha vládne objemným, ne sice mohutným, za to však lahodným basem, nezbytná však při prvním vystoupení stísněnost nedovolila hlasu řádně vyniknouti, jakož i méně jasná vokalisace a ne-správné poněkud fraseování jí se vysvětliti dá. Intonace byla veskrze jistá. Těšíme se, že nás pan Pícha co nejdříve nějakou svému hlasu přiměřenou písní obmyslí, i doufáme, že nám bude časem slušnou náhradou za nezapomenutelného pěvce pana Višňáka. Na tyto písně následovala jiná skladba Lud. Procházky „Valašská nevěsta“ trojzpěv pro ženské hlasy, s průvodem piana, jež velmi zdařile „Slávy dcera“ řízením pana Vacka přednesla. Kdybych chtěl zde slov šířiti, musel bych opakovati, co jsem již v 18. čís. loňského ročníku „Dal.“ o skladbě té pověděl. Obecenstvo odměnilo pečlivé provedení hojným potleskem. Také deklamace byla dobře vřaděna a panem Šubrtem výrazně přednesena. Byla prý od Rubeše, tuším, že Rubeš o našich poměrech lokálních v roce právě minulém neměl tušení. „Druhou kytici z národních písní slovanských“ od Tovačovského, přednesl s průvodem piana užší sbor zpěváckého spolku s velmi jemným odstínováním. Nač zde se šířiti o provedení, když se dá vše vyřknouti slovem jedním: provedení bylo bezvadné. Část „kytice“ musela se opakovati. Po čísle tomto zasedl ku pianu pan Baumruk, absolvovaný žák vídeňské konservatoře, a přednesl „fantazii od Mozarta a „etudu“ od Chopina“. První skladba jest čistě formální, jako skoro veškeré Mozartovy skladby klavírní, technické obtíže, zvláště obtížné pasáže v terciích překonal pan B. věru hravě. Hlubšího základu má „Etuda“ od Chopina, již pan Baumruk přednesl s umělostí pravého virtuosa důstojnou. Ač skladba ta zove se „etudou“, tož není snad proto pouhým technickým prostředkem k dosažení sběhlosti, leč obrázek plný poezie a něžné nálady. Zpěv, jež vede pravá ruka, jest melancholický, pasáže v levé ruce pak mu dodávají temného pozadí, zimní to obrázek s nebem zachmuřeným. Možná, že by jisté části obecenstva lépe byla chutnala nějaká koncertní polka, k tomu ale nesmí se bráti žádného ohledu. Pan Baumruk byl za svou hru odměněn hlučným potleskem. Koncert slavnostně zakončil Tovačovského sbor pro mužské hlasy s průvodem piana. Obecenstvo naslouchalo s napnutím velezdařilému koncertu, a odměňovalo jednotlivé výkony hlučným potleskem. Návštěva sama nebyla dosti četná. Nechceme obecenstvo naše omlouvati, pokárání spíše hodno jest, že nejenom právě naše hudební kapacity obyčejně se stkvějí svou nepřítomností, než že i sami členové přispívající nejdou se o pokrocích spolku přesvědčiti.

Česká zpěvohra. 26. prosince: „Faust a Marketka.“ Gounod. — 28. prosince: „Souboj“, — Adam. — 30. prosince: „Robert ďábel“. Meyerbeer. — 2. ledna 1874: „Bandité“. — Offenbach.

Starý rok skončil v oboru zpěvoherním náležitě po ďábelsku při řinkotu mečův, křísení mrtvých je tišek, jež v zříceninách posvátných prostor tančiti musejí, až dvanáctá zahučí a ďábel je odnese — konstatujeme věru s potěšením, že již i širší publikum se směje pathetickým tēm kotrmelcům muzy Meyerbeera

rovy. Kdy as vyjde z módy souchotinářský učeň jeho Gounod s loutkovým svým „Faustem“ a sladkobolným tím ženským Sieblem v černých sametových kalhotách s bílými po nich výstřížky? Také nanijednou trhne, — ovšem že ještě několik nových rokův zmizí v moři bezedného „nic“, než obecenstvo naše se přesyťí cukrovými těmi paměťskými a zatouží po stravě jádrné a záživné, po skladbách ceny opravdu umělecké. Pražské obecenstvo od dávných časův stálo v uměleckých kruzích evropských v pověsti nejskvělejší, ono vždy porozuměti umělo mistrům, o kterých se pravi, že století své daleko duchem svým předstihovali, ono mistry ty vždy s jásotem a otevřenou náručí přijímalo a úsudek jeho byl tak závažný, že celý svět byl pojednou otevřen umělci tomu, jcnž vykázati se mohl příznivým přijetím ze strany pražského obecenstva. Vždyť všeobecně jest známo v jaké úctě choval Mozart Pražany, jak světoborný Berlioz v svých duchaplných zápiskách vzpomíná vždy s nadšením na svůj pobyt v pražských kruzích; on, jehož reformatorské snahy ještě v době nynější z mnohých stran se osočují, slavil již v době tehdejší v městě našem skvělé triumfy. Co říci mám o Lisztovi, Brahmsovi a Wagnerovi, nejskvělejšími to trojhvězdi na obloze moderního světa hudebního? Kam se poděl zdravý úsudek pražského obecenstva z dob Mozartových, Berliozových, obecenstva, jehož vkus umělecký býval vzorem celému světu? Nám se líbí Gounod a Offenbach — přivedli jsme to zajisté daleko. Nový rok začínáme Offenbachovými „Bandity“ — kdo si přeje víc? —

Především jsem však povinnen, abych zmínil se třeba krátce ještě o představeních z posledního osmidení roku starého. V Gounodově „Faustu“ jest obsazení hlavních úloh známo co vesměs výtečné; „Marketku“ zpívala slečna Sittova s výsledkem skvělým a hrála možná-li ještě lépe — jasnější výslovnost by neškodila pěknému výkonu jejímu. Pan Vávra čítati muže posledního „Fausta“ svého k nejlepšímu svým výkonům, byl dobře disponován, zpíval tedy s chutí a láskou. Nadšení s jakým pěvec ten všech svých partií se chápe, zasluhuje věru vděčné úcty ze strany obecenstva. O p. Čechově „Mefistoflu“ se mínění všech učenců shodují v ten smysl, že nelze na výkonu tomto naléztí nějakého místa slabšího, na nějž by se útokem hnáti dalo; vše solidně, vše dokonale jest tu vystaveno na pevných základech umělecké routine, přísné školy a nadání neobyčejného. Totéž platí o p. Lvově „Valentinu“. Že „paní Marta Sekáčková“ slečna Hanušovy náleží k jejím nejzdařilejším výkonům, známo všeobecně. Nově obsazena byla partie Sieblova slč. Knotkovou. Zdali výkonem tím slečna sama či opera Gounodova více získala, to posud nedá se rozhodnouti.

Za to získal Adamův „Souboj“ novým obsazením partie „Commingeovy“ panem „Seifertem“ v míře znamenité. Zdařilým výkonem paně Seifertovou nabyla celá ta opera šťastnější tvářnosti, ano můžeme směle říci, že ji umělec ten k valné výši pozvedl, takže doufati lze, že se poněkud slabší dílo to — ostatně dosti renomovaného skladatele francouzského — po delší dobu na repertoiru operním udrží. — Též „Robert ďábel“ byl jak náleží šťastně proveden. Obsazení hlavních úloh známé. Alicu zpívala slč. Sittova podruhé a řekněme hned, že daleko zdařileji, než poprvé. „Alice“ jest v celku nevděčná úloha; obyčejně ji zpívají dramatické primadony a vždy — pokud ze zkušenosti víme — se jim tu jen po skrovnu daří: nedostáváť se jim tu dosti ohebné koloratury. Koloraturním zpěvačkám zase schází dramatická pathetická výrazu v hlasu. Kolise to očividná, kterou při prvním svém vystoupení co „Alice“ slč. Sittova též přemoci nemohla. Vytklo se jí tu tehda zvláště násilně sevřené užívání výšky, přílišná rozčilenost ve hlasu i ve hře (nebylo divu, vystupovalať slečna v úloze té poprvé), zdá se že od té doby slečna se pilně a úsilovně s úlohou tou zabývala; neboť uznati musíme, že všechny hrany výkonu předešlého ladně jsou tu zaokrouhleny všechny nesrovnalosti zdárně urovnány, koloratura její plynula, lehce, na druhé straně pak byl výraz dramatický pravdivě podán. Co „Alice“ dobyla si v tomto představení slečna mnohý záslužný vavřín — učinilať zajisté pokrok v krátké té době uznání hodný.

Směs.

Myšlenky o hudbě.

Výroky slovutných skladatelů a spisovatelů o hudbě.

Sebrala La Mara.

I.

Duch a podstata hudby.

Hudba jest krásný, skvostný dar boží i podává nám v podobnosti hudbu onu nebeskou, kterouž andělé se všemi nebešťany v líbezné harmonii bez ustání chválí a velebí svého stvořitele, prospěvojíce: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth!

Mich. Praetorius, (Syntagma musicum).

Zkušenost učí, že hudba nevytrvá, kde ďábel vládne, neboť bezbožní nejsou jí hodni.

Tentýž.

Nepovažuji hudbu pouze co umění k obveselení sluchu, leč co jeden z nejmocnějších prostředků, jímž lze srdcem hnouti a city v něm buditi.

Gluk k J. B. Stuartovi, 1777.

Jednoduchost, pravdivost a přirozenost hlavními jsou základy krásy ve všech výtvořech uměleckých.

Gluk, v předmluvě ku své „Alcestě“, 1769.

Svobodná umění a krásná nauka o kompozici netrpí nižadných pout řemeslnických. Volnými musejí býti srdce i duch.

Haydn, k Hubrovi, 1779.

Hudba jest prostředníkem mezi životem duševním a smyslným.

Beethoven, ústní výrok.

List Bettiny z Arnimu Goethovi.

Hudba jest vyšší zjevení než všechna moudrost a filosofie.

Tentýž, v denníku.

Pozvání ku předplacení na časopis „Dalibor“

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěvácckých spolků českoslovanských, zároveň pak orgán „Matice hudební“.

S vědomím zcela pokojným, že snažení naše nepotkalo se s nezdarem a s plnou důvěrou v budoucnost nastupujeme II. ročník „Dalibora.“

Vytknuvše sobě za heslo: povznesení hudby slovanské na nejširším základě moderním směrem vlastním, národním -- vytrvati chceme i na dále v boji proti všemu zpátečnictvu a bráti se pevným krokem za vytknutým cílem. Nechceme sobě všelikým slibováním získati nových přátel, dokážeme bohda skutky, že pilně dbáme o to, aby „Dalibor“ stával se vždy věrnějším a dokonalejším výrazem tužeb a snah hudebnictva českého.

Otužili v mnohém boji a posílení mnohostrannou důvěrou a přízní, odhodláni jsme ve prospěch našeho umění domácího podstoupiti na dále sebe větších obětí, doufajíce pevně v konečné vítězství svých zásad a tendencí.

Předstupujeme nyní před obecnost s četnou a zajisté důstojnou řadou spolupracovníků, jichžto jména zajisté nejlépe odporučují směr a cíle našeho listu, uvádíme zde jmenovitě věhlasné spisovatele pp. dra. Ambrose a hraběte dra. Laurencina, dále pp. dra. Hostinského, Ad. Pozděnu, V. Novotného, P. Levoslava Bellu, K. Klieberta, Antonína a Josefa Foerstra, Romualda Lukeho, Em. Chocholku, Jindřicha Pecha, slč. El. Krásnohorskou, pp. dra. Durdíka, dra. Pippicha, Fr. Janouška, F. Bayera, R. Augenthalera mimo m. j.

Taktéž hodláme čtenářům svým v měsíčních svých přílohách hudebních poskytovatí nejen nejzajímavější novinky z literatury pěvecké i klavírní, leč i seznamovatí je s domácí naší i jinოსlovanskou literaturou dramatickou; uvádíme zde z bohaté své zásoby zejména:

Scenu ze Smetanovy nové kom. zpěvohry „Dvě vdovy“ — „Východ měsíce“ z Blodkovy operety „V studni“ (pro piano upravil J. Kaan) — motivy z Šeborovy zpěv. „Husitská nevěsta“ — motivy z Glinkovy zpěv. „Žizň za carja“ — skladby pro piano od Zd. Fibicha, Jindř. Kaana, M. Konopáska, Nešvery, Ad. Pozděny atd., dále písně a dvojzpěvy: L. Belly, A. Dvořáka, Zd. Fibicha, Ant. Foerstra, J. z Arnoldu, (profesora hudby a sklad. v Moskvě), V. Horejška, Fr. Vogla, J. Pauknera, M. Lisenka, dra. Mayera, J. M. Martinovského, Fr. Suchánka, dra. Zeleněského atd.

Mimo to obdrží naši odběratelé **dvě premie** pololetní v úhledné úpravě, jimiž se zvláště zavděčiti hodláme, a sice: Motivы z Bendlovy hist. romant. zpěvohry „Lejla“ pro klavír skladatelem samým upravené a sešitek nejzdařilejších písní Zdeňka Fibicha.

Konečně upozorňujeme na výhodu, kterouž poskytuje vydavatelstvo „Dalibora“ každému přímému odběrateli tím, že veškeré hudebniny nákladem Em. Starý a spol. tiskem vydané obdržeti může se srážkou 20%.

Ctěným jednotám pěveckým a jiným spolkům snižujeme, pak-li se předplatí nejméně pět členů, předplatné na poloviční cenu.

Předplatné obnáší pro Prahu celoročně 5 zl., půlletně 2 zl. 50 kr., čtvrtletně 1 zl. 25 kr. — Pro venkov: celoročně 5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl. 80 kr., čtvrtletně 1 zl. 40 kr. Předplatné přijímá administrace „Dalibora“ v č. p. 147-I. (Karlova ulice).

První hudební příloha příštího ročníku přinese ctěným našim odběratelům scenu ze Smetanovy velké vlastenecké zpěvohry „Libuša“.

Redakce „Dalibora.“